

Paula Hawkins

Ora albastră

Traducere din limba engleză și note de Alexandra Fusoi

Pentru mama și tata, cu dragoste

*Și moartea nu se va înstăpâni.
Goi, morții vor fi totuna
Cu omul în vânt și când apare luna;
Când alese-s oasele curate, toate oasele-s curate,
Iar lor le vor sclipi stele la picioare și la coate.
Deși-și pierd mințile, se vor vindeca de căpiere,
Deși iubiții pier, iubirea-n veci nu piere;
Și moartea nu se va înstăpâni.¹*
Dylan Thomas

Viața e scurtă, arta e lungă.
Hipocrat

¹ Traducere Petru Dimofte.

M-a trezit luna, scânteietoare și aproape. Arunca o strălucire stranie peste mare, un fel de lumină întunecată, ca și cum te-ai fi uitat la negativul unei fotografii. N-am reușit să adorm la loc. Nu eram în stare să lucrez de câteva săptămâni, așa că m-am dus pe plajă. Eram desculță și simțeam nisipul rece sub tălpi, mă făcea să-mi doresc să alerg.

Bătea vântul. Ciudat de cald, mișca nisipul, iar norii care treceau prin dreptul lunii aruncau umbre care să mă urmărească. Mă tot gândeam la cântecul pe care-l învățasem de la Grace, cel despre lupii care-i dezgroapă din țărână pe cei morți de curând și le risipesc bieteles oase peste pământ.

În ultima vreme, m-am simțit și eu un pic sălbatică.

Am fugit și am tot fugit până am ajuns cu picioarele în apă, iar când m-am întors, m-am uitat în spate la insulă, la casă, la fereastra dormitorului meu unde ardea încă lumina și am văzut ceva mișcându-se. Draperia, probabil, dar m-am înfiorat. Am privit și am așteptat, invocându-l să apară din nou, dar nu era nimic, nimic și nimeni, doar apa care-mi sărea pe neașteptate spre gambe, spre genunchi.

Nisipul nu se mai mișca, nu mai puteam vedea deloc nisipul, totul era sub apă, așa că a trebuit să plec. Am încercat să merg prin apă cât de repede puteam, dar vântul îmi bătea din față și hula era ca un râu. M-am tot împleticit, am căzut în genunchi, frigul părea ca o palmă răsunătoare, ca și cum aș fi fost lovită, iar și iar.

Nu cred că am mai simțit vreodată o asemenea groază.

Până am ajuns înapoi la trepte, eram atât de istovită, încât abia mă mai puteam mișca. Am zăcut acolo, tremurând violent, de parcă aș fi avut convulsii. În cele din urmă, am reușit să mă ridic și să urc scara până la casă. Am făcut un duș, m-am dus în studio și am început să pictez.

Divizia a II-a (circa 2005)

Vanessa Chapman

Ceramică, email de urushi, foiță de aur, filament de aur,
coastă de artiodactil, lemn și sticlă

Împrumutat de la Fundația Fairburn.

*Una dintre cele numai șapte sculpturi pe care le-a făcut
Chapman combinând piese ceramice cu obiecte găsite,
Divizia a II-a este o instalație spațială doar înșelător sim-
plă: un grup de obiecte sunt așezate în raport unele cu altele,
suspendate cu fire, închise într-o casetă de sticlă.*

*Prezentând obiectele în acest mod, Chapman pune întrebări
despre incluziune și excluziune, despre ce ascundem și ce
dezvăluim, dacă suntem generoși și dacă ținem pentru noi,
despre ce facem și ce lăsăm în urmă.*

De la: bjefferies@gmail.com

Către: info@tatemodern.co.uk

Subiect: Chapman – expoziția Sculptură și natură

Dragă domnule/doamnă,

M-am bucurat foarte mult de vizita la Tate Modern din weekend, în special de expoziția Sculptură și natură, care conținea niște exponate minunate. Totuși, am identificat o eroare în prezentarea lucrării din 2005 a Vanesei Chapman Divizia a II-a, care include în lista materialelor folosite și coasta de artiodactil. Ca antropolog criminalist cu vechime, vă pot asigura că osul din lucrare nu este de artiodactil; în realitate, este uman. Bănuiesc că este foarte posibil ca eroarea să-i aparțină chiar doamnei Chapman: pentru un ochi neexperimentat, coasta unei căprioare este foarte asemănătoare cu cea a omului. M-am gândit că poate ar trebui să aveți cunoștință de acest aspect.

Al dumneavoastră,
Benjamin Jefferies

În frigul osânditor al unei dimineți orbitoare de octombrie, James Becker stă pe pasarelă, cu șoldul lipit de balustradă, și-și rulează o țigară. Dedesubt, apa curge întunecată și leneșă, aproape înghețată, prelingându-se ca melasa peste piatra portocaliu-ruginie. E mijlocul traseului lui zilnic, care durează 12 minute întregi de la Gamekeeper's Lodge, unde stă, până la Fairburn House, unde lucrează. Un sfert de oră, dacă se oprește să fumeze.

Cu gulerul hainei ridicat și aruncând priviri scurte peste umăr, unui necunoscut i s-ar putea părea că se furișează, deși n-are de ce. Aici e locul lui, oricât de uluitor ar fi. Până și el abia reușește să creadă. Cum să locuiască și să lucreze la Fairburn, printre nobili, el — bastardul fără tată al unei casierite de supermarket, băiat de școală de stat, îmbrăcat într-un costum ieftin? *Nu se potrivește*. Și totuși, cumva, prin muncă grea, noroc chior și o picătură neînsemnată de trădare, iată-l aici.

Își aprinde țigara și mai verifică o dată peste umăr, uitându-se către căsuță, de unde se revarsă o lumină caldă pe fereastra bucătăriei, aurind gardul din fag. Nu-l

urmărește nimeni — Helena e încă în pat, cu perna strânsă între genunchi —, n-o să-l vadă nimeni încălcând promisiunea că va lăsa țigările. Le-a redus acum doar la trei pe zi și, până îngheață apa, o să renunțe cu totul, crede el.

Se sprijină din nou de balustradă și trage adânc din țigară, privind dealurile dinspre nord, cu vârfurile deja pudrate cu zăpadă. Undeva, între el și dealuri, se aude vaierul unei sirene; i se pare că zărește o străfulgerare de lumină albastră pe drum, o ambulanță sau o mașină de poliție. Sângele îi gonește în vine și mintea îi e amețită de nicotină; simte în stomac junghiul slab, dar de netăgăduit al fricii. Fumează grăbit, ca și cum ar putea face mai puține pagube așa, și aruncă apoi chiștocul în apă. Trece podul și se îndreaptă către casă, iar peluza înghețată scrâșnește sub pașii lui.

Când deschide ușa, aude sunând telefonul fix din birou.

— Alo?

Becker prinde receptorul între umăr și bărbie, pornește computerul și se răsuțește, întinzându-se să pornească filtrul de cafea de pe măsuta de la perete.

Urmează o pauză, după care se aude o voce limpede, fermă:

— Bună dimineața. Vorbesc cu James Becker?

— Da.

Becker bate pe tastatură parola și-și scoate haina.

— Bun așa.

Încă o pauză.

— Sunt Goodwin, de la Tate Modern.

Receptorul îi alunecă de pe umăr; îl prinde și-l apasă din nou de ureche.

— Scuze, cine?

Bărbatul de la celălalt capăt al firului expiră zgomotos.

— Will Goodwin, spune el, cu vocalele tăioase exagerate. De la Tate Modern din Londra. Sun pentru că avem probleme cu unul dintre exponatele împrumutate de la Fairburn.

Becker ia poziție de drepti, iar pumnul i se strânge în jurul receptorului.

— O, *Doamne*, n-ați stricat nimic, nu?

— Nu, domnule Becker.

În tonul lui Grayson se simte reținerea.

— Am avut *perfectă grijă* de toate cele trei exponate de la Fairburn. Totuși, am avut motive să retragem din expoziție una dintre sculpturi, *Divizia a II-a*.

Becker se încruntă și se așază.

— Cum adică?

— Conform unui e-mail pe care l-am primit de la un distins antropolog criminalist care a vizitat în weekend expoziția, *Divizia a II-a* conține un os uman.

Hohotul de râs al lui Becker e întâmpinat de o tăcere fără margini.

— Îmi pare rău, spune el chicotind încă, dar e de-a dreptul...

— Și ai motive bune să-ți pară rău.

Grayson pare ucigător.

— Mă tem că nu-ți împărtășesc amuzamentul. Numai și numai din cauza incompetenței tale curatoriale, la prima mea expoziție în calitate de director al muzeului și prima expoziție după pandemie, ne trezim în situația să fi expus fără intenție rămășițe umane. Ai idee ce neplăceri ne poate provoca povestea asta ca instituție? Este genul de lucru pentru care oamenii sunt *anulați*.

Când închide în cele din urmă telefonul, Becker rămâne cu ochii la monitorul din fața lui, așteptând e-mailul de la Goodwin. Reclamația asta — dacă poți să-i spui așa — este în mod evident o aiureală. Poate o glumă? Sau poate o greșală autentică?

Mesajul apare în inbox, iar Becker îl deschide. Îl citește de două ori, îl caută pe Google pe expeditor (un profesor respectat de la o universitate britanică importantă — improbabil să fie un glumeț) și apoi deschide ArtPro, softul de catalogare de la Fairburn, ca să caute exponatul în cauză. Uite-l. *Divizia a II-a*, circa 2005, de Vanessa Chapman. Descrierea e ilustrată cu fotografiile color pe care le-a făcut chiar el. Obiecte din ceramică, lemn și os, suspendate cu filament, plutind una în jurul celeilalte într-o casetă de sticlă modelată chiar de Chapman. Ceramica și osul sunt gemeni identici: tije fragile de un alb pur, fracturate în mijloc și prinse la un loc cu vernis și aur.

Prima dată când a văzut-o, a crezut că probabil fusese trimisă din greșală. Sculptură? Vanessa Chapman nu era sculptoriță, era pictoriță și lucra în ceramică. Dar uite-o, frumoasă și stranie, o enigmă delicată, puzzle-ul perfect. Nicio notă explicativă, doar o mențiune fugară într-un carnet, unde Chapman vorbea despre dificultățile pe care le-a avut să asambleze *pielea*, caseta de sticlă care închide celelalte componente. Fără îndoială ale ei atunci, iar acum, ale lui. El era cel care trebuia să facă documentarea, să catalogheze, să descrie și să expună, să prezinte lumii. Fusese expus pentru scurt timp la Fairburn House și de-atunci fusese văzut de mii de oameni — zeci de mii! — cât fusese împrumutat la galerii din Berlin și Paris, iar acum la Londra.

Un os uman! E *absurd*. Becker își împinge scaunul în spate și se ridică, întorcându-se către fereastră.

Biroul lui se află în aripa publică a casei, cu vedere către curtea interioară de est. În mijlocul unei pajiști netede și verzi ca fetrul de pe o masă de biliard se află un bronz Hepworth, ale cărui curbe erau lustruite de lumina dimineții, iar pereții convecși înclinați din mijloc aveau o sclipire verzuie. Prin spațiul acela oval l-a zărit pe Sebastian străbătând cu pas vioi iarba, cu telefonul lipit de ureche.

Sebastian Lennox este moștenitorul Fairburn — odată ce dă ortul popii maică-sa, Sebastian va fi proprietarul vilei, al căsuței unde stă Becker, al curții interioare, al sculpturii Hepworth și al câmpurilor de dincolo de ele. El e și directorul fundației, deci nu doar proprietarul casei unde stă Becker, ci și șeful lui.

(Și prietenul lui. Să nu uităm.)

Becker îl privește pe Sebastian ocolind bronzul, cu zâmbetul o idee *prea larg*, cu un râs care se distingea chiar și de la distanța asta. Becker se întoarce puțin, iar Sebastian zărește mișcarea; mijeste ochii, ridică mâna ca să salute și-și răsfiră degetele, arătând *cinci*. Cinci minute. Becker se retrage de la fereastră și se așază înapoi la birou.

După zece minute, un sfert de oră, îi aude pașii în hol și după o clipă Sebastian dă năvală în birou, un golden retriever cu chip de om.

— N-o să-ți vină să *crezi* ce convorbire tocmai am avut! spune el, dându-și deoparte de pe frunte o șuviță de păr blond.

— Nu cu Will Goodwin, nu?

— Dumnezeule, da!

Sebastian râde și se prăbușește în fotoliul din colțul biroului.

— Care făcea pe el să nu fie anulat. Deci te-a sunat și pe tine?

Becker încuviințează.

— Retrag piesa din expoziție. E... e o exagerare totală...

— Așa să fie?

Becker își desface palmele.

— Sigur că da! Trebuie să fie. Exponatul a fost văzut de Dumnezeu știe câți oameni, inclusiv experți. Dacă osul ar fi fost uman, cred că și-ar fi dat seama cineva până acum.

Sebastian încuviințează, dar i se lasă colțurile gurii.

— Ești *dezamăgit*? întrebă Becker, fără să-i vină să creadă.

— Poate că n-ai băgat de seamă, Beck, dar marele public britanic n-a prea venit să ne bată la ușă de când am redeschis, răspunde Sebastian ridicând din umeri. Mă gândeam că poate o urmă de mister, un iz de scandal...

— Scandal? Ah, îmi place cum sună.

Cei doi se întorc și o văd pe Helena în prag. E înveșmântată de la bărbie până la glezne în cașmir negru, o rochie cu striuri care-i îmbracă burta întinsă. Din coada de cal i-au scăpat șuvițe de păr castaniu, iar pe pomeți se văd pete strălucitoare de culoare. Respiră puțin gâfâit.

— Hels!

Sebastian sare în picioare și o îmbrățișează, sărutându-o cu blândețe pe ambii obraji.

— Radioasă mai ești! Ai venit pe jos? Haide, așază-te!

Helena se lasă condusă spre fotoliul de unde tocmai s-a ridicat el.

— Am avut chef de o plimbare scurtă, răspunde ea zâmbindu-i lui Becker, care o privește întrebător. E foarte frumos afară, de fapt așa fi vrut să călăresc, dar...

Flutură o mână în aer, preîntâmpinând obiecțiile lui Becker.